

Handläggare
HDA

Datum
2015-08-28

Diarienummer
M2015/2507/Ee

Miljö- och energidepartementet

Boverkets rapport – Förslag till svensk tillämpning av näronnenergibyggnader

Hyresgästföreningen har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade förslag och anför följande.

Sammanfattning

- Hyresgästföreningen bedömer att den föreslagna nivån på 55 kWh/m² för flerbostadshus i Stockholmsregionen innebär en stor risk att det kommer byggas för få nya lägenheter och att de lägenheter som byggs kommer ha sämre boendemiljö och orimligt hög hyra.
- Hyresgästföreningen tillstyrker ambitionen att minska energianvändningen i bostäder. Det är dock viktigt för de boende att sociala och ekonomiska aspekter ges samma tyngd som miljömässiga aspekter när beslut om hårdare energikrav fattas.
- Hyresgästföreningen saknar i Boverkets rapport en tydlig analys av vilka konsekvenser förslagen kan få för de boende.
- Hyresgästföreningen anser att beslut om vilken nivå näronnenergikraven ska ha bör avvaktas med tills mer kunskap inhämtats om kostnader för lågenergibyggnader och vilka konsekvenser kraven kan förväntas innebära.
- Hyresgästföreningen anser att energikraven i BBR även från och med år 2021 bör vara kostnadsoptimala och inte teknikdrivande för att vara långsiktigt hållbara. För att driva teknikutvecklingen framåt bör andra styrmedel användas.

- Hyresgästföreningen avstyrker Boverkets förslag om att energi från sol, vind, mark, luft och vatten inte ska räknas med i byggnadens specifika energianvändning.

Bakgrund till Nära-nollenergibyggnader och Boverkets utredning

Från och med år 2021 ska alla nya byggnader i Europa vara nära-nollenergibyggnader (NNE-byggnader) enligt Energindeklarationsdirektivet 2010/31/EU. Syftet är att genom höga energikrav, ställas så att berörda företag får tid på sig att ställa om, driva takten i utvecklingen mot ett allt mer energieffektivt Europa.

En nära-nollenergibyggnad definieras i artikel 2(2) i Energindeklarationsdirektivet som: ”En byggnad med mycket hög energiprestanda, som bestäms i enlighet med bilaga 1. Nära nollmängden eller den mycket låga mängden energi som krävs bör i mycket hög grad tillföras i form av energi från förnybara energikällor, inklusive energi från förnybara energikällor som produceras på plats, eller i närheten”.

Regeringen gav den 9 januari 2014 Boverket i uppdrag av att föreslå definition och kvantitativ riktlinje avseende energikrav för nära-nollenergibyggnader. De kvantitativa riktlinjerna ska bedömas utifrån energisystemmässiga, miljömässiga, fastighetsekonomiska och samhällsekonomiska aspekter.

Hyresgästföreningens generella ståndpunkter om energikrav vid byggnation

Hyresgästföreningen anser att ett bra boende till rimlig kostnad är en av hörnstenarna för att uppnå en hållbar samhällsutveckling. Minskad energianvändning och en högre andel förnybar energiproduktion är likväl viktigt för en hållbar samhällsutveckling. Det är en svår uppgift att analysera vilka konsekvenser vissa energikrav kan förväntas få för exempelvis hur nybyggnads- och renoveringstakten av flerbostadshus kommer förändras.

Hyresgästföreningens bedömning är att Sverige redan har ambitiösa energikrav vid nybyggnation och vid renovering av bostäder. Vidare är det tydligt att energianvändningen för uppvärmning av bostäder i Sverige är lägre än i de flesta andra jämförbara EU-länder. Till exempel är energianvändningen för uppvärmning 58 % högre i Finland, 38 % högre i Danmark och 9 % högre i Tyskland¹.

En stor del av energin som används vid uppvärmning av flerbostadshus i Sverige kommer från förnybara källor tack vare att närmare 90 % av flerbostadshusen värms med fjärrvärme. Fjärrvärmens i Sverige har en mycket låg andel icke-förnybar energi. Omställningen av den svenska fjärrvärmens från fossilt till förnybar energi är en viktig del i att de svenska klimatutsläppen är så pass låga som de är.

Naturvårdsverket har pekat på att användningen av fossila bränslen i sektorn bostäder och lokaler förväntas försvinna helt till 2030 redan med dagens existerande styrmedel. Behovet av ytterligare åtgärder för att minska koldioxidutsläppen bedöms därför som små².

¹ ODYSEE-MURE database www.odyssee-mure.eu

² Naturvårdsverket 2012

Utredningens förslag och Hyresgästföreningens ståndpunkter

Boverket föreslår en principiell skillnad jämfört med dagens energikrav som innebär att framtidens energikrav i BBR ska frångå vad som är kostnadsoptimalt och istället bli teknikdrivande. Vidare föreslås en kraftig skärpning av kraven från dagens 80 kWh/m² till 55 kWh/m² i Stockholmsregionen.

Hyresgästföreningen tillstyrker ambitionen att minska energianvändningen i bostäder. Det är dock viktigt för de boende att sociala och ekonomiska aspekter ges samma tyngd som miljömässiga aspekter när beslut om hårdare energikrav fattas. Hyresgästföreningen anser vidare att det saknas en tydlig analys i Boverkets rapport av vilka konsekvenser förslagen kan få för de boende.

Vilka energikrav som är mest hållbara år 2021 är givetvis svårt att sätta om. Hyresgästföreningen konstaterar dock att energikraven redan har skärpts de senaste tio åren från 110 kWh/m² år 2006 till 80 kWh/m² år 2015 i Stockholmsregionen – en skärpning med närmare 30 %. Vidare är det tydligt att det behövs mer kunskap och utvärderingar av lågenergihus för att göra en rimlig bedömning i dagsläget. Hyresgästföreningen anser att beslut om vilken nivå nära-nollenergi kraven ska ha bör avvägas med tills mer kunskap inhämtats om kostnader för lågenergi-byggnader och vilka konsekvenser kraven kan förväntas innebära.

Boverkets och Energimyndighetens gemensamma utvärdering av lågenergi-byggnader³ visar tydligt på en högre livscykelkostnad för flerbostadshus som byggts med högre energiprestanda jämfört med BBR. Vidare visar denna utvärdering att det finns risk för sämre luftkvalitet, ljusmiljö, termisk komfort och brandsäkerhet vid byggande av lågenergihus.

Boverkets utvärdering av 56 hus 2014⁴ där målsättningen varit att bygga 25 % bättre än energikraven i BBR visar att endast 15 byggnader, dvs. 26 % uppfyllde denna målsättning. 37 % av byggnaderna uppfyllde inte BBR-kraven.

Boverket konstaterar i utredningen om Nära-nollenergi kraven⁵ att alltför långtgående skärpningar av energikrav kan medföra förhöjda risker, där jakten på energibesparingar kan ge upphov till att otestade byggnadstekniker, byggnadsmaterial samt tekniska system, används i större utsträckning.

Ovanstående utredningar visar att det redan idag är en utmaning att bygga mer energisnålt än kraven i BBR. Hyresgästföreningen bedömer att den föreslagna nivån på 55 kWh/m² för flerbostadshus i Stockholmsregionen innebär en stor risk att det kommer byggas för få nya lägenheter och att de lägenheter som byggs kommer ha sämre boendemiljö och högre hyra. Detta vore olyckligt eftersom det råder stor brist på nypro-

³ Utvärdering av lågenergi-byggnader – en fallstudie, Ett gemensamt regeringsuppdrag för Boverket och Energimyndigheten 2015

⁴ Boverket (2014) ”Skärpta energihushållningskrav” Rapport 2014:19

⁵ Boverket (2015) rapport 2015:26, Förslag till svensk tillämpning av nära-nollenergi-byggnader

ducerade bostäder som hushåll med små ekonomiska resurser har möjlighet att efterfråga.

Hyresgästföreningen konstaterar att det ofta är lättare att uppfylla Boverkets energikrav vid ny bebyggelse än vid ändring och renovering av byggnader. Huvudinriktningen i Boverkets byggregler är att det är samma egenskapskrav som gäller både vid ny bebyggelse och vid ändring av byggnad. Hyresgästföreningen bedömer att det skulle bli mycket kostsamt att genomföra renoveringar av många miljonprogramshus om de skulle behöva klara nära-nollenergikraven som Boverket föreslår. Det är redan idag stora problem vid många renoveringsprojekt med kraftiga hyreshöjningar och människor som tvingas flytta. Vår bedömning är att dessa problem skulle bli ännu svårare att hantera med de energinivåer som Boverket föreslår.

Hyresgästföreningen avstyrker Boverkets förslag om att energi från sol, vind, mark, luft och vatten inte ska räknas med i byggnadens specifika energianvändning. Hyresgästföreningen anser att det är orimligt att ett hus kan byggas med sämre isolerade väggar, golv och tak om solpaneler eller solceller istället installeras. Hyresgästföreningen anser att alla nya hus som byggs ska klara samma energiprestanda oavsett om solpaneler eller solceller installerats eller inte. Ur ett energisystemperspektiv är det dessutom mycket tveksamt att utforma byggreglerna på detta sätt. På sommaren när hus med installerad solenergi får största delen av denna energi så används nästan enbart förnybara bränslen i fjärrvärmeverken. Det är framför allt under kalla vinterdagar som det fortfarande används en del fossila bränslen inom fjärrvärmens och då bidrar solenergin inte så mycket. Hyresgästföreningen anser att det är viktigt att öka mängden solenergi i Sverige. Det måste dock åstadkommas med andra styrmedel än Boverkets byggregler.

Hyresgästföreningen anser vidare att energikraven i BBR även fortsättningsvis från år 2021 ska vara kostnadsoptimala istället för teknikdrivande för att de ska vara långsiktigt hållbara. För att driva teknikutvecklingen framåt bör andra styrmedel användas. Till exempel bör resurser tillsättas för att bygga fler lågenergihus, för kunskapsinhämtning om optimal energinivå och för att få fram nya energilösningar.

Hyresgästföreningen bedömer att byggandet av nya bostäder är så viktigt idag att det bör ges en mycket hög prioritet. Detta framstår som rimligt och väl avvägt utifrån de energikrav som redan finns, den relativt låga energianvändningen i bostäder och en redan hög andel förnybar energi i bostadssektorn.

/Marie Linder/

/Hans Dahlin/